

F

oto en memo

De Industrie

Deze foto is omstreeks 1920 gemaakt. Rechts op de voorgrond is een houtzagerij te zien. Hier werd in 1881 de eerste stoommachine van Hasselt in gebruik genomen. De eigenaren waren achtereenvolgens J.O. van de Vegte en A. Hellenthal. Later was op deze plek de wasfabriek gesitueerd. Eerst was deze nog in handen van Van Aller maar later ging ze over naar de firma Van de Kamp.

Op de kaart hiernaast is duidelijk te zien dat de schoorsteen overeind is gebleven, maar dat het voorfront een aanzienlijke verbouwing heeft

ondergaan. Ook het aantal pk 's werd uitgebreid. Zo bezat de stoommachine van de wasinrichting een vermogen van achttien pk. De reden dat de fabriek hier in Hasselt terecht is gekomen had o.a. te maken met feit dat hier het spoelwater gemakkelijk op het oppervlakte water kon worden geloosd. In een tijd dat het milieu nog geen item vormde, werd dat nog niet als een bezwaar gezien. Een andere reden was dat in de nabijheid van de fabriek ook nog de houtfabriek van de firma Hellenthal gelegen was. Het afvalhout en het

zaagsel werden gebruikt om de ketel van de wasfabriek te stoken. Op de achtergrond is nog één van de twee kalkbranderijen van Hasselt te zien. In feite waren het overblijfselen van één van de oudste industrieën van Hasselt. Al in de zestiende eeuw

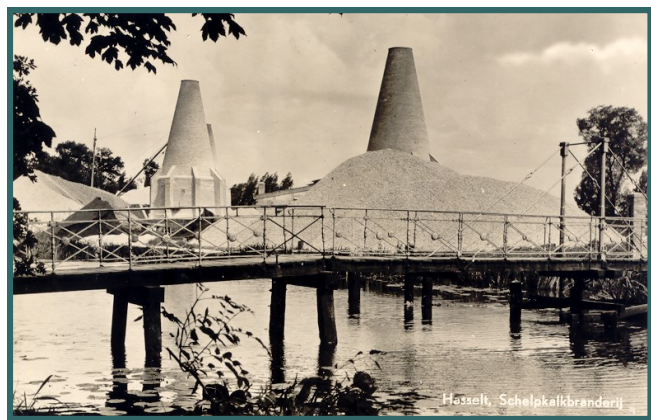
Nummer 47

Inhoud

Een van de oudste bedrijfstakken in Hasselt bestond uit de kalkbranderijen. De ovens zijn enkele honderden jaren in bedrijf geweest. Aan het eind van het tweede millennium moest ook deze bedrijfstak sluiten.

werd er melding van gemaakt. Men sprak in 1655 zelfs van de "Schulpenburch". In feite moet deze bedrijfstak tot de chemische industrie worden gerekend. De grondstof - kokkelschelpen - wordt tezamen met de brandstof in de oven geschept. Daarna wordt het mengsel verhit. Vervolgens worden de schelpen naar het leshuis gebracht. Door deze daar te gaan blussen, vallen ze in poeder uiteen. Nu heeft men kalk, een belangrijke bouwstof bij het metselen.

Uiteraard moesten de schelpen van elders worden aangevoerd, maar de aanwezigheid van turf in de omgeving maakte dat Hasselt een geschikte vestigingsplek voor deze tak van nijverheid was. In 1901 waren in Hasselt nog twee kalkbranderijen in werking. In totaal werkten hier toen tien arbeidskrachten. Op het

Hasselt, Schelpkalkbranderij

hoogtepunt legden hier per jaar wel 40 tot 60 schepen met schelpen aan.

Na de tweede wereldoorlog liep de belangstelling voor het product terug. Nadat de Foltu [Folkerts Tubbergen] één van de twee had gesloten, is de laatste branderij tot in de jaren negentig in productie gebleven. Toen moest ook deze, die zich inmiddels de laatste nog in bedrijf zijnde kalkbranderij van Nederland mocht noemen, de poorten sluiten.

Tegenwoordig is het een industrieel monument. De andere kalkbranderij was inmiddels gesloopt. Alleen het leshuis is nog te bewonderen. Zij het niet in Hasselt, maar in Enkhuizen. Na de sloop is het namelijk in het Zuiderzee museum herbouwd.

De foto hierboven laat nog de bestaande kalkbranderij

zien. Op de voorgrond ligt het inmiddels verdwenen Tijsbruggetje. Het was een kleine, smalle draaibrug voor voetgangers en fietsers, die de verbinding vormde tussen het Bolwerk en het Tijsweggetje waaraan beide bedrijven gesitueerd waren. De naam had het te danken aan Secretaris Zacharias Tijn die in het begin van de negentiende eeuw eigenaar van de kalkovens was. Het idyllisch plaatje links onder laat het tweede complex zien. Op de voorgrond kijkt men tegen het plantsoen aan.

Zo zag Hasselt er eind negentiende tot aan het midden van de twintigste eeuw uit

KIJKJE IN 'T BOLWERK -- HASSELT.

G. Bouw.